

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 10.—, za pol leta K 5.—, za četrt leta K 2-50. Posamezna številka 20 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 9 mark, za Ameriko 3 dolarja. Pošiljavo na uredništvo in administracijo. Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6. II. nadst.

DELAVEC

Reklami se ne vračajo. — Inserati s oglasnimi pošti vrtniki se zaračunavajo, in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri tiskratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. na vsakokrat. — Za razne izjave št. stanje potvrditven 24 vin. — Reklam. se pošiljajo prost. — Ne frankirane pisma se ne sprejemajo.

Lažidemokratizem.

Dobre posledice vsakega preobrata so vselej spremljali tudi ostudni pojavi, ki zbuja pri ljudeh poštenega naziranja in poštenih namenov gnus. Take pojave se opaža tudi pri nas. Ali ni mar tako? — Zoprti servilisti, ki so se prekašali v tem, kdo izmed njih je boljši monarhist in kdo izmed njih zna boljše vklanjanje hrbet pred nemoralno dinastijo Habsburžanov, so se prelevili v republikance, seveda le na videz. Najzagrizenejši reakcionarci in oportunisti postajajo grmeči radikalci in avstrofili pristnega kova, ki so teptali pravice širokih ljudskih mas ter renegatje jemljejo patrijotizem v zakup. In množica ohih, ki so materijelno in finančno široke plasti prebivalstva privela na rob propada s svojo zakotno trgovino in drugim oderuštvom, postajajo sedaj narodni mecen — dobrotniki! Vsi imajo sedaj na jeziku krasno, krilato besedo — demokratizem, vsi pa so obenem tudi vedno pripravljeni na judežev poljub. Vsi so postali demokrati, bolje rečeno, hočejo se svetu pokazati kot demokrati. Demokratizem izrabljajo baš v sedanjem trenutku, ker čutijo, da jim absolutna nadvlada in moč čim dalje, tem bolj uhaja iz rok in prehaja v roke širokih slojev naroda. Dokler so bili v posesti neomejene moči in dokler jim je ta moč zanjama ter varovana po oboroženi sili, jim demokratizem niti v sanjah ni prišel na misel. Demokratizem znači vdanost, privrženost in iskreno ljubezen do najnižjih v narodu; takega demokratizma pa gospoda nikoli ni poznala. Pravite, da ste demokrati, ali ni še dolgo tega, ko ste delavsko množico smatrali za ničlo.

Delavske množice po krivdi sedanjih tudi-demokratov niso soodločevale na pozornici človeštva, zato pa jih tudi niste upoštevali. Danes pa, gospoda, danes je prekasno! Poznamo vas že dolgo, zato pa vemo, da tudi danes niste demokrati, nasprotno, navadni farizeji ste!

Vaša namera je naravnost satanska, nadeli ste si krinko demokratizma, pod katero hočete ljudstvo omamiti, pokazati se mu kot prijatelj, da ga pritegnete na se in da si zagotovite zopet nadvlado in moč. Kakor hitro bi se vam ta prevara posrečila, tedaj bi se zopet pokazali v pravi luči, namreč kot hijene.

Kakšna naj bo bodočnost onih množic, ki so zadnjih pet let trpeli in prelivali kri in se vračajo sedaj iz raznih bojišč in iz ujetništva? Mar naj li zopet postanejo beli sužnji onih, ki so zapravljali čas v brezdelnem postopanju onih pijavk, ki so tudi med vojno živeli v obilici in so si na oderuški način nakupili bogatstva na račun njihove bede in njihovih muk? Nikdar, gospoda, si prizadete množice ne bodo pustile zatemniti svojo bodočnost, nikdar se ne bodo dali več preslepiti in če se stokrat izkušate opravičevati s tem, da postajate narodni mecen, plačujete narodni davek in se proglašate kot demokrate. Dosti je bilo slepljenja, dosti nam je stari avstroogrski sistem zatiral dušo in telo; zaradi tega smo zastavili vse moči, da ga zatremo. No zatrl ga nismo še popolnoma. Še se nam prikazujejo pred očmi

spomini nanj. Srečavamo jih — na ulicah, v uradih — povsod.

Ne le želja, temveč dolžnost in pravica naša je, porabiti vse pomočke, da se čim preje pogubonosnih ostankov naše meče Avstroogrške otresemo ter rešimo. Potrebno je, da skaljeno ozračje očistimo, staro pa razderemo. Pri čiščenju in razdiranju seveda ne sme ostati, graditi je treba novo. Naše meščanstvo si domišlja, da gradi, čeprav polovičarsko, in da je s svojo gradnjo gotovo. Odkrito kličemo temu meščanstvu, da se z njegovim upostavljanjem novega reda ne strinjamo in tudi nikoli zadovoljni ne bomo. Kdo so ti, ki pri upostavljanju novega reda pri nas igrajo prve gosli? Večinoma so kompromitirani, ljudje pravega avstroogrškega tipa, večinoma osebe, ki sicer znajo razdirati, novega upostavljati pa ne. Za take elemente ni prostora med resnimi ljudmi. Usodo naše države smemo zaupati in poveriti le osebam, katerim so interesi najširših slojev sveti. Sveti posebno socialni interesi delovnega ljudstva, osebam, ki ne silijo svoje osebne interese v ospredje in ne zavajajo ljudstva na stranska pota. Bog mamon je tekom zadnjih let pokvaril takorekoč vso človeško družbo, ubil ji je čut morale in pravičnosti, ta bog, ki se ne boji ne lakote, ne smrti tisočev proletarskih družin, je zmogel, da uniči temelje naše bodočnosti.

Vsem onim, katerim je pri srcu pravična socialna zgradba naše mlade države, naj se postavijo na našo stran. Z združenimi močmi delovnega ljudstva naj Jugoslavija zavzame dostojno mesto v pomlajenem človeštvu.

Važno za vojake, invalide, vdove in sirote.

I. Pristojbine vojakom, ki gredo na zdravstveni dopust.

Za ono moštvo, ki je poslano v svrbo pravočasne in hitre izpraznitve bolnic na dopust iz zdravstvenih ozirov iz bolnice, velja odlok bivšega c. in kr. vojnega ministra od dne 1. aprila 1918, odd. 14., št. 4240.

Prošilec ima pravico do dnevnega pavšala 3 kron.

Ta pavšal se pri dopustih do štirih tednov za ves čas dopusta (to je 28 dni) izplača vnaprej pred odhodom. Znesek izplača bolnica, ki pošlje moža na zdravstveni dopust. Če traja dopust več kakor štiri tedne, dobi moštvo te pristojbine naknadno pri kadru, pri katerem se ima javiti po preteku dopusta. Na prošnjo pa ti kadri lahko znesek tudi mesečno pošljejo prosilcu na dopustu po pošti.

Ta pavšal 3 kron na dan, gre tudi možu, ki je poslan na zdravstveni dopust do treh mesecev iz katerega okrevališča (oddelek za rekonvalescente).

Če vojak na kakem zdravstvenem dopustu potrebuje zdravnika, naj se poda v bližnjo vojaško bolnico, ali pa v bolnico Rdečega križa.

II. Pristojbine vojakom, ki se vračajo iz ruskega ujetništva.

Vojaki, ki se vrnejo iz ruskega ujetništva, dobe vse pristojbine za čas ujetni-

štva. Gredo naj se zaradi tega zglasti k gospodarskemu uradu pristojnega polka. Ako pa ta polk ni sedaj v našem ozemlju, naj se obrnejo oni od bivše skupne vojske (infanterija) k ljubljanskemu pešpolku, oni bivšega domobranstva k slov. plan. polku, a oni od topništva k topniškemu poveljstvu v Ljubljani. Pripadniki bivšega 97. pešpolka naj to opravijo pisмено na tržaški pešpolk v Mariboru.

III. Civilna obleka odpuščenih vojakov.

Če se je civilna obleka izgubila ali pa iz katerega drugega vzroka ni dosežna, se ima možu porabna vojaška obleka kot nadomestek izročiti. Je bil torej mož od svoje vojaške oblasti s porabno vojaško obleko odpuščen ali se je s tako z bojišča vrnil, nima več pravice do odškodnine, ker je ista obleka kot nadomestek velja.

Ako je mož svojo civilno obleko pri katerem krdelu v območju Slovenije shranil, se ima osebno, pisмено ali po kakem zaupniku na dotično krdelo obrniti ter tam svojo obleko prevzeti. Če obleke ni več tam, lahko prizadeti s tozadevnim potrdilom pri oblasti, katera ga je odpustila, odškodnino zahteva.

Ako je pa krdelo, pri katerem se je obleka shranila, izven območja Slovenije (v Nemški Avstriji itd.), ima prošilec prošnjo za odškodnino priložiti izjavo, da je svojo civilno obleko svojočasno pri vojaški upravi shranil ter je ni več vrnjene dobil; tako izjavo ima pristojna občina in orožništvo potrditi. Razen potrdila, oziroma izjave, da se je obleka izgubila, se ima prošnji priložiti tudi potrdilo, da se je vojaška obleka resnično vojaški upravi vrnila; ta potrdila izdaja dotično poveljstvo, katero je vojaško obleko prevzelo. Tako opremljene prošnje se naj potem občinskih uradov vojaški intendanci v Ljubljani pošiljajo.

Upravičene prošnje se bodo upoštevale ter bo deželna vlada, oziroma vojaška uprava odškodnino v denarju do največ 80 kron ali pa civilno obleko v natura poravnala.

IV. Pokojnine invalidov, vojaških vdov in sirot in vojaških vpokojencev za februar.

Vsem tem osebam izplačuje pokojnine, invalidnine in preskrbovalnine še vedno penzijska likvidatura na Dunaju.

Za mesec februar so bile že pripravljene vse izkaznice, da se izplačajo kakor doslej potom pošne hranilnice na Dunaju. Ker pa je promet dunajske hranilnice za našo državo bil ravnokar ustavljen, se je naša vlada potrudila, da se ti zneski vendar pošljejo potom dunajske pošne hranilnice, kar se bo zgodilo v nekaj dneh. Zato naj nihče ne pošilja pritožb na Dunaj, ali na vlado v Ljubljani, ampak naj potrpi nekaj dni.

V. Zaostale pokojnine invalidov, vdov in sirot.

Penzijska likvidatura na Dunaju izplačuje potom pošne hranilnice na Dunaju tudi vse zaostale pokojnine še vedno vojakom, vdovam in sirotam in invalidom. Pri ogromnem številu teh oseb in vsled pomanjkanja uradniških moči, pa vendar marsikdo ni dobil penzije že več mesecev.

Komur se res mudi za denar in ne more počakati, naj svojo pokojninsko polo in zadnji odrezek pošne nakaznice pošlje na »Komisijo za preskrbo vračajočih se vojnike« v Ljubljani, Turjaški trg št. 4. Navede naj natančen naslov in za katere mesece ima dobiti še pokojnino. Vsi dopisi glede zaostalih penzij naj se pošiljajo samo tej komisiji, ne pa poverjeništvu za socialno skrb ali Konzularni agenturi na Dunaju. Pri tej komisiji naj se oglašijo tudi stranke ki prihajajo v teh zadevah v Ljubljano.

VI. Podpora vojakom, ki so odpušteni od vojaške službe.

Ob odhodu iz vojaške službe je marsikateri vojak popolnoma brez sredstev; če je iz zasedenega ozemlja, tudi nima nikamor iti. Da se pomaga takim vojakom za prvo silo, dokler ne dobe primerne dela, se jim bodo ob odpustu iz vojaške službe izplačevali pri pristojnih vojaških oddelkih prispevki za preživljanje vsaj za en teden.

VII. Trafike.

Trafike na splošno še niso razpisane. Zato naj vojni stenci, invalidi in svojci padlih, ki mislijo prositi za trafike, ne vlagajo že sedaj svojih prošelj. Razpis posameznih trafik po celi Sloveniji bo objavljen v časopisih. Tedaj bodo razglašeni tudi vsi pogoji in navodila za sestavo prošelj. Takrat bo šele pravi čas za vlaganje.

Deželna vlada za Slovenijo,
poverjeništvu za socialno skrb.

Trije sovražniki.

Delovno ljudstvo ima tri sovražnike. Prvi njegov sovražnik je lakota, drugi nezavednost in tretji strah. Lakota ga je napravila podobnega živali. Strašno in težko je njegovo breme, silni so udarci lakote. Delovno ljudstvo trpi, obrito s krvjo, zano s solzami vred pije svojo lastno kri. Lakota goni kmetiča in delavca, moža in ženo, starce in otroke na delovni trg, kjer se ponujajo kričeč: Kupite delavca! Mi prodajamo vse, kar imamo — telo, dušo in zavest! Prodajamo se po ceni — delati vam hočemo do blaznosti, kopati se v znoju pri svojem delu, za prenašanje jarma na svojem vratu, vam bomo hvaležni poljubljali noge. — Kupite delavca — poceni smo, poceni.

Mi nočemo nič drugega kakor — kosček kruha, da ne poginemo lakote, in malo cap, da zakrijemo svojo goloto. Tako trguje delovno ljudstvo. Goljufi, grabeži, bogati in vplivni ljudje prihajajo in kupujejo delavca, njegovo telo in dušo. Polne so delavnice, tovarne, rudniki, železniška in druga podjetja. Vrisk veselja se razlega povsod. . . . Toda mnogo jih je ostalo ne kupljenih. Bogataši in mogočnejši so jih ostavili, da bi jih imeli v rezervi, da bi onim, ki so jih zaslužili, lahko rekli: »Pazite in delaite, kolikor vam vaše moči dopuščajo, ker sicer vzamemo druge na vaše mesto.«

Lakota pa še kliče na pomoč legar, kolero, kugo in kosi proletarijat.

Drugi sovražnik delavstva je nevednost.

Gostija bogatašev . . .

Njihove mize se šibe pod težo najraznovrstnejših jedil, v potokih teče vino. Svojim psom pa mečejo več kakor ljudem — delavcem. Kakor sijaj zlata se blišče dragocena oblačila njihovih ljubljenc, zadovoljno jim odsevajo njihove oči. Njihovi otroci so zdravi, oblečeni, obuti in siti. Na stotisoče delavcev dela cele dneve in noči svojega življenja, da dobavijo bogataški deci lepe igračke. A na tisoče delavskih otrok se suši in veni po tvornicah, bosih, lačnih in bednih. Žene delavcev ne poznajo materinske sreče, tudi te delajo.

Njim bi sicer ne bilo treba delati, toda čim je kupljen delavec, je kupljena tudi njegova žena, so kupljeni tudi njegovi

otroci. Potrebno je samo, da ga malo pozene in delavec pozabi na oddih.

Delovno ljudstvo vidi vse to, pri tem si pa misli: Tako mora biti — on je gospodar, jaz pa sem njegov sluga, hlapec. Tako modruje, ker je neveden. Pridejo duhovniki in drugi taki in enaki ljudje ter mu govore: Vaše je kraljestvo nebeško in ti, ki je bil zadnji, bo prvi; toda zato, ker to vemo in vam to zagotavljamo, nam morate plačati, odstopiti nam morate del sadu svojega truda. Delovno ljudstvo posluša in veruje in krivi dalje svoj hrbet po tovarnah, fužinah, na progah železnic, v pisarnah, pri pečeh, žagah, ob največji vročini, ob največjem mrazu, vdihuje otrovani zrak po rudnikih in rije kakor krt po njivah bogatašev, da bi plačal tudi »božjim služabnikom«. Vse to dela, ker je nezaveden.

Pridejo drugi mogotci sveta, ki mu govore: Mi te ščitimo in varujemo pred tvojimi sovražniki, da lahko svobodno delaš, dolžan pa si, da nam zato plačaš. Tvoje sinove nam moraš dati, da se bodo borili s temi sovražniki. In delovno ljudstvo veruje. Koplje se v svoji krvi, plača in svoje otroke pošilja v gotovo smrt.

Vse to dela, ker je neveden. Vsi se preživljajo od truda njegovih rok, vsi mu sede za vratom — tvorničar, veleposestnik, duhovnik in učenjak, celo država sama. Vsi se hirašijo ob njegovem znoju, z njegovo krvjo. Prezirajo ga, z nogami tepajo in ga imenujejo roba in berača. In delovno ljudstvo — to dobro naivno dete — ne razume, da so vsi ti dobrotniki njegovi kupci, lastniki njegovega telesa in duše, ljudje, s katerimi vodi borbo za življenje in smrt, da je treba uničiti gospostvo človeka nad človekom, izenačiti pravice in uveljaviti svobodo.

Delovno ljudstvo vzdihuje in trpi.

Tretji sovražnik delovnega ljudstva je strah.

Stati pred razžarjeno pečjo, iz katere skače na tisoče isker; delati v smradljivih delavnicah, v mračnih rudnikih, kjer mu preti venomer nevarnost, da ga ubije, in kjer mu požar in dušljivi plini neprestano prete, tega se delavno ljudstvo ne boji. Ubijati v vojski in izpostavljati se sovražnim strelom — ga ni strah. Ampak pod udarci svojega gospodarja, uradnika in drugih kloni glavo iz strahu.

Zemljo so mu vzeli in prodali kakor vsako drugo stvar.

Skladišča bogatašev so polna živeža, a delovno ljudstvo gladi in se — boji.

Vasi in mesta trpe, poedinci so jih ugnjetili. Malega števila se boje tisoči ljudi.

Delovno ljudstvo se kloni, dela in miruje kakor ukovano iz — strahu. Na morišče vodijo njegove sinove, zato, ker so ljubili svoj narod in vzpodbujali v njem smelost ter voljo in delovno ljudstvo stoji okolo gomil.

Toda niti ena roka se ne dvigne, da bi napadla sovražnika in s svojimi sotrpini sočasno udarila po sovražniku in se borila za svobodo, bratstvo in enakost.

Tri sovražnike ima delovno ljudstvo — lakoto, nevednost in strah . . .

Bančni kapital.

Nedavno tega smo poročali, da je prešla Samassova tovarna v Ljubljani v bančne roke in zdi se, da se bo bančni kapital, torej organiziran velekapital, polagoma polastil vseh večjih industrijskih podjetij na Slovenskem in v Jugoslaviji sploh. To pot, kakor čujemo, gre za eno izmed največjih podjetij na Slovenskem, za »Kranjsko industrijsko družbo« na Jesenicah na Gorenjskem. Kakor govore vesti, je kupni pakt takorekoč že izvršen, kupec je to pot »Jadranska banka«. Jadrska banka je internacionalni, spekulativni denarni zavod. In kakor smo iz zanesljivega vira izvedeli, stoje pri nakupu Jeseniških fužin za Jadransko banko

amerikanski kapitalisti. Celo veliko podjetje je do sedaj bilo deloma v rokah domačih Nemcev, deloma v rokah tujcev, ki so bili v skupni družbi. Sedaj pa se zdi, da pride v popolnoma tuje roke in da bodo vsi prebitki in dobitki plodonosnega podjetja romali v Ameriko! Bližnja bodočnost v takih razmerah za delavce ni posebno mična. Čudno pa se nam zdi, da naša vlada kretanje kapitalizma, ki ne bo v prihod ne delavcem, ne državi, mirno gleda. Prej ali slej se bo morala vlada in parlament pečati z vprašanjem poddržavitve vseh rudnikov in večjih industrijskih podjetij. Vemo, da stvar ni kar tako enostavna, in da zahteva to neke predpogoje, ki jih ni mogoče prezreti — ureditev valute, nakup surovin, vnovčevanje izgotovljenega blaga, kar je vse v zvezi z ugodnimi trgovinskimi pogodbami. To so vse stvari, ki se jih pri poddržavljenju mora upoštevati. Tudi redno poslovanje legislative — reprezentantije naroda je potrebno, vsega tega še nimamo. Dasi nas druge iz Avstrije nastale države v vsakem oziru prehitujejo, vendar pa bi si naša vlada vsaj za do gledno bodočnost lahko zagotovila prevzetje takih podjetij, če bi bila, recimo po češkem vzoru, izdala naredbo, s katero bi bila prodajo privatnikom, družbam in bankam enostavno prepovedala in si pridržala izključno pravico svoječasnega prevzeta.

Preti nam nevarnost, da bo ententni kapitalizem smatral Jugoslavijo za molzno kravo, in kakor hitro se mu posreči, udomačiti se pri nas, tedaj bo poznejše poddržavljenje čim dalje težje, ker enkrat udomačeni, mogočni ententni kapitalizem ne bo hotel plodonosnih podjetij pri nas izlepa izpustiti iz krempljev.

Na splošno škodo narodnega gospodarstva pri naši vladi za te stvari ne opazimo nikakršnega zanimanja in tudi nikakršnega razumevanja. V stari Avstriji so bile politične razmere korumpirane, nič boljše pa niso v Jugoslaviji. V ospredje se silijo gospodarsko nesposobni politični koristolovci. Gospodarstva sposobnih ljudi se prezira na škodo celotnemu ekonomskemu razvoju države in naroda. Kdor zna več radikalizirati, glasneje kričati in spretnije intrigrirati, prihaja do veljave. Trpi in trpelo bo delavstvo, trpi in trpela bo država sama. Manj političnega frazerstva in več smotrenega gospodarskega dela nam je nujno potrebno.

Denarja v naših številnih denarnih zavodih je toliko, da ne vedo kam z njim, niti obrestovati ga ne bodo mogli več, tega naj bi vlada vzela in vtaknila v industrijo, ker sicer se tudi finance ne bodo ozdravele.

Resolucija ljubljanskega tobačnega delavstva.

Tobačno delavstvo, zbrano na svoji skupščini, je sprejelo naslednjo resolucijo:

Tobačno delavstvo, zbrano dne 14. svečana t. l. v restavracijskih prostorih Narodnega doma v Ljubljani na občnem zboru podružnice Stokovne zveze tobačnih delavk in delavcev, oziroma na ustanovni skupščini Osrednjega društva za tobačno delavstvo, ponovno opozarja:

I. Temeljne plače tukajšnjega tobačnega delavstva že dolgo vrsto let niso bile izboljšane, vsled česar se prosi merodajne činitelje v državi SHS, da čimprej vse potrebno ukrenejo, da se na podlagi spomenice, vložene lansko leto, temeljne plače delavk in delavcev znatno zvišajo.

II. Sedanji dopust je nezadosten; prosi se, da se isti uredi tako, da bo znašal:

- a) po preteku 1 službenega leta 3 dni
- b) po preteku 5 službenih let 7 dni
- c) po preteku 10 službenih let 14 dni.

III. Vsled nastalih razmer pred vojno in med vojno se v tobačno tovarno ni sprejelo na novo v delo nobenih delavk.

zaraditega so delavke, ki so bile leta 1912 zadnje sprejete v delo, še danes, po šestih letih, na najnižji mezdi. Prosi, da se dotične delavke pomakne v višji mezdni razred.

IV. Zadnje mesece se dogaja, da delavstvo s pogojno plačo (takozvani Geding) ne more izvršiti one množine dela, da bi doseglo nižino pogojne plače, vsled česar je delavstvo oškodovano, tako na primer zabojni mizarji, ki so bili v zadnjem času v več kot 12 mezdnih tednih prikrajšani pri plači na teden za znesek od 2 do 8 kron. V takih slučajih naj bi se delavstvo uvrstilo v tedensko plačo s primerno doklado.

Enaka krivica se godi namestujočim delavcem (uvrščeni v takozvani substitut) s tedensko plačo po 16 K 50 vin., dasiravno imajo že 10 do 20 let službene dobe. Da se temu odpomore, in da prizadeti ne bodo čakali na uvrstitev v pogojno plačo mesece in leta, naj se jih po njih službeni dobi pomakne v višje mezdne razrede.

VI. Dogaja se, da se posamezni delovodje obnašajo napram delavstvu netaktno, da ne rabimo hujšega izraza, se poslužujejo napram delavstvu v službi neprimernih izrazov in dovtipov, tako zlasti v ključavničarskem oddelku, kjer se zaradi nerodnega in neokusnega nastopanja delovodje, oziroma mojstra, napram podrejenemu delavstvu skoro vsak dan pojavljajo večji ali manjši konflikti. Prosi se, da se dotičnike pouči, kako se imajo obnašati napram delavstvu, da se prepreči morebitne neljube posledice.

VII. Pri rokodelcih naj se odpravita A in B, izvzemši strojnika pri parnem kotlu in mehanike, ustanovi pa naj se samo ena kategorija z znatnim povišanjem mezde.

VIII. Tobačno delavstvo je sedaj brez zavarovanja za slučaj nezgode. Pred vojno je bilo tobačno delavstvo zavarovano pri zavarovalnici v Trstu. Med vojno pa je bivša c. kr. tobačna uprava vzela nezgodno zavarovanje tobačnega delavstva v lastno oskrbo, to pa na način, da je tobačno delavstvo za po predpisih mu pripadajoče dajatve v slučaju nezgode skoro da opeharjeno. Način zavarovanja, uveden leta 1915, se odločno odklanja. Prosi se, ukreniti vse potrebno, da se nezgodno zavarovanje čimprej uredi.

IX. Tobačno delavstvo želi, da se čim prej ustanovi institucije delavskih zaupnikov, izvoljenih od delavstva po porocu. Naloga zaupnikov bi bila, reševati vsa sporna vprašanja med delojemalci in delodajalcem, kar bi bilo v obojestransko korist. Prva naloga zaupniškega zbora bi bila, preiskati pritožbe zaradi slabega prirejanja jedil v tovarniški kuhinji, in odprava ugotovljenih nedostatkov.

Odboru organizacije se naloži, da predloži resolucijo tovarniškemu vodstvu in jo po potrebi še posebej ustno ali pisano utemelji.

Ljubljana, 14. svečana 1919.

Shodi.

Ustanovni zvezin zbor Osrednjega društva usnarjev se je vršil v nedeljo pod predsedstvom sodr. Novšaka. O dnevnem redu je poročal s. Petejan. Sprejeta so bila soglasno pravila osrednjega društva in podružnic. Ravno tako je bil soglasno sprejet zvezin pravilnik, iz katerega je razvidno, da znaša pristopnina za vsakega člana 1 K. Tedenski prispevek I. razreda 60 h, II. razreda 80 h, III. razreda 1 K. V Zvezin odbor so bili izvoljeni ss. Novšak Ivan, načelnik; Tomc J. podpredsednik; Berez, blagajnik; sodružica Berčon Fani, tajnica. V odbor Sivka Franc, Rupnik Fr., iz Ljubljane; Hudobregnik Jožef, Šoštanj; Humbert Janez, Tržič; Besič Anton, Kranj; Schmidt Matevž, Ptuj. V nadzor-

stvo: Bumič Pavel, Košir Franc, Pavlič Albina, Demšar Martin. Ko se je rešilo več strokovnih zadev je predsednik z lepim govorom zaključil ta prvi naš zbor.

Stavka cementnih delavcev v Zidanem mostu. Minuli četrtek so delavci tukajšnje cementne tovarne stopili v stavko radi prikrajšanja na plači in radi slabe aprovizacije. V petek se je zaupniški zbor, ki ga je vodil s. Petejan, pogajal z ravnateljstvom tovarne ter se je prišlo po dolgem razpravljanju do sporazuma, potom katerega je tovarna priznala delavcem 15 odst. zvišanja na plači in povrnitev difference na plači, ki je delavcem odpadla vsled uvedbe osemurnega delavnika; priznanje zaupnikov; ter več manjših zahtev.

Delavci so še isti večer na shodu — po poročilu s. Petejana sklenili, da takoj gredo na delo z opombo, da v slučaju, da bi se ravnateljstvo ne ravnalo po dogovoru, takoj zopet napovedo boj. Cementni delavci so s tem činom solidarnosti pokazali svojo stanovsko zavest, kakor tudi vrednost strokovne organizacije. Tovariši, prvi korak ste napravili, dosegli ste uspeh; sedaj pa na delo za izpopolnitev organizacije.

Shod delavstva Kolinske tovarne v Ljubljani. Danes teden se je vršil pri Šušniku v Zeleni jami shod delavstva iz Kolinske tovarne, kateremu je predsedoval s. Rejc, poročal je s. Petejan, ki je v daljšem govoru orisal potrebo razredne strokovne organizacije. Po končanem govoru so se vsi delavci in delavke izrekli za pristop k strokovni organizaciji Kolinskih delavcev. Izvolil se je odbor, kateri je takoj upisal 44 članov in članic, ostalih par se bo še vpisalo, tako da bo vse delavstvo v tovarni organizirano.

Mežica. V nedeljo, dne 16. januarja se je vršil v gostilni g. Vivode prav dobro obiskan shod rudarjev. Poroča sodrug Tokan iz Ljubljane. Ob tej priliki se je izvolil tudi odbor, ki bo vodil posle podružnice Unije slovenskih rudarjev. Do sedaj so namreč bili mežiški rudarji včlanjeni pri podružnici v Crni, a ker število društvenikov v Mežici vedno narašča, se je pokazala potreba, da mežiški tovariši ustanove svojo lastno podružnico, ki začne poslovati s prvim marcem t. l. V odbor so bili izvoljeni: Ferjančič Simon, načelnikom; Novak Matevž, namestnikom; Osimic Leopold, blagajnikom, Komar Martin, namestnikom; Logar Peter, zapisnikarjem; Vandi Jože, namestnikom; Liebnik Jurij in Perovec Jože, preglednikoma; Medl Ferdinand, knjižničarjem ter Koler Oto odbornikom. Na izvoljenih tovariših bo ležeče, da novo podružnico z marljivim delom dvignejo na popolno višino. S primerno agitacijo mu bo skrbeti, da postanejo vsi delavci in delavke uposlene pri rudniku in stanujejo v Mežici ter njeni okolici sodelujočimi društveniki nove podružnice. — Aprovizacija. — Živeža delavcem v mežiški dolini vedno primanjkuje in še to, kar se dobi se po nerodnosti gospodov, ki imajo to reč v rokah, pokvari. Tako na primer je v najhujšem mrazu prišel krompir. Že to dejstvo, da se v hudem mrazu vrši prevoz krompirja, o čemer vsak otrok ve, kako kočljiv je, je milo rečeno, ne bogve kaj pametno, ampak da se krompir pusti, kakor se je to zgodilo, še nezavarovan čez noč pod milim nebom, je že velika bedarija. Kajpada se je krompir popolnoma pokvaril, napravila se je iz njega kaša, naravnost, dasi prej lep, ni bil užiten. Če so morali delavci toliko časa stradati krompirja, bi bili gotovo raje počakali še nekaj dni, vsaj toliko, da bi bilo vreme za transport ugodnejše. Dolgo ga niso imeli, sedaj pa ga zopet nimajo. Nastane vprašanje, kdo bo sedaj to krompirjevo brozgo plačal! Gospodje okoli aprovizacije, ki so to zakrivali, gotovo ne bodo hoteli poseči v svoj žep, dasi bi to bilo pravilno, šli bodo in bodo drug živež v to-

liko podražili, da plačajo tudi krompir. Plačati ga bodo torej tisti delavci, katerim je bil sicer namenjen, ampak ga niso jedli. Ko so prišli prešiči, gospodje niso gledali na to, da bi špeh in meso prišel v prvi vrsti v prid delavcem, katerim so bili dejansko namenjeni. Takrat so se požurili gospodje; kar po polovici in po cele prašiče so si med seboj razdelili. Celo župnik v Mežicah je vzel celega prešiča. Delavci pa so dobili samo po dva kilograma špeha. Za špeh in meso so se trgali kakor zverine, zmraznjeno krompirjevo kašo pa so lepo prepusili delavcem.

Nekateri gospodje pri rudniku pa gredo celo tako daleč, da pregovarjajo kmetice češ, delavcem mleka ne smete prodajati, pustiti ga morate le nam! »Dobrotnikov« imajo delavci v mežiški dolini na vseh koncih in krajih toliko, da se jih komaj ubranijo; zbrati bodo morali vse moči v svoji strokovni organizaciji, da izvestna gospoda ne bo preko njih mogla uganjati kar bi hotela. Pri rudniku samem tudi ni vse v redu, tudi o tem bomo še izpregovorili.

Ptuj. V ponedeljek, 17. t. m., se je vršil pri Belem križu ustanovni občni zbor tukaj se snujoče podružnice usnarjev. Poročal je v poljudnih besedah sodrug Rože. Podružnica šteje lepo število članov in novi odborniki gredo z veseljem in navdušenjem na delo. — V odbor so bili izvoljeni: Predsednik sodr. Schmidt, tajnik: Bedrač Ivan, blagajnik: Primožič Ivan, podpredsednik: Plohl Anton, odbor: Hivalec Martin, Pinterič Jurij in Dušek Alojzij. Pregledovalca računov: Pfeifer Mihael, Gol Ivan. — Za delegata na Zvezin zbor v Ljubljano: sodrug Rože.

Shod stavbinskih delavcev. V nedeljo se je vršil prav dobro obiskan in zanimiv shod stavbinskih delavcev. Najprej se je rešilo več notranjih organizacijskih zadev. Nato je poročal ravnatelj obrtne šole g. prof. Šubič o potrebi obrtne šole za stavbne vajence in delavce sploh. Govornik je za svoja poljudna izvajanja žel burno odobravanje. Razpravljalo se je še o uvedbi osemurnega delovnega časa v stavbinski obrti ter o odgovoru podjetnikov na predloženo spomenico glede ureditve plačilnega tarifa. K tem točkam je govoril s. Petejan. Merzlik in drugi: Sprejelo se je več resolucij, iz katerih posnamemo naslednje: Vlada ukreni vse potrebne korake, da pridejo delavci v vseh javnih zastopih po svojih zaupnikih do primerne zastopstva. Ti zastopi so zlasti občinski in deželni. Le na ta način pričakujejo stavbinski delavci, da bodo njihove koristi primerno varovane. Tudi že z ozirom na to, ker ravno stavbinske delavce v bodoče čakajo velike naloge. — Polagajoč veliko važnost na strokovno-praktično in teoretično naobrazbo naraščaja stavbinskih delavcev, ker ni le v interesu delavcev samih, temveč tudi v interesu stavbenikov in mojstrov, pozivlja shod vlado, naj uvede čim prej obligatoričen obisk obrtne šole s strani vajencev stavbenih strok. Obisk je strogo nadzorovati. — Bolniško in nezgodno zavarovanje ne odgovarja razmeram časa. Preustroji in prilagodi se naj dejanskim potrebam. Bolniško zavarovanje za Slovenijo je centralizirati. V upravo in zastope zavarovalnih zavodov je pritegniti tudi primerno število delavcev iz stavbenih strok. — Daljša resolucija izraža zahtevo po ustanovitvi delavskih svetov, ki bi bili združeni v deželnem delavskem svetu in bi tvorili nekako stanovsko zastopstvo. (Opomba uredn.: Menimo, da bo projektirana »Delavska zbornica«, v kateri naj bi bile včlanjene strokovne organizacije, primernejša.) — Končno zahtevajo stavbni delavci, naj se tudi v vseh stavbnih strokah izvede osemurni delovni čas. Deželna vlada naj nemudoma izda tozadevno naredbo. Bojazen podjetnikov, da bi bili prikrajšani, je ničev, ker bodo delavci

ob krajšem delovnem času z veliko večjim veseljem delali. To je zahteva delavstva vsega sveta, od nje tudi stavbeni delavci v Sloveniji ne morej odnehati. Na Hrvaškem in v Slavoniji je osemurni delovni čas že izveden, in je torej pričakovati, da bi Osrednja vlada v Belgradu delala morebiti težkoče v tem oziru.

Zveza delavskih društev na Slovenskem ozemlju

sklicuje za nedeljo, dne 16. in ponedeljek, dne 17. marca 1919 v Ljubljano

Kongres strokovnih organizacij na slovenskem ozemlju.

Dnevni red:

1. Konstituiranje zbora; a) Volitev predsedstva; b) komisije za verifikacijo mandatov; c) komisije za pregledanje pregledov; d) komisije za predlaganje zveznega načelstva in nadzorstva.

2. Poročilo tajništva.

3. Organizacija in taktika, poročevalec s. Petejan.

4. Tarifa politika strokovne organizacije, poročevalec s. Cobal.

5. Strokovni tisk, poročevalec sodrug Tokan.

6. Socialno zavarovanje v Jugoslaviji, poročevalec s. Kocmur.

7. Delavsko pravo v Jugoslaviji, poročevalec s. dr. Korun.

8. Volitev zveznega načelstva in nadzorstva.

9. Raznoterosti.

V zmislu zvezinih pravil ima pravico poslati vsaka k zvezi pripadajoča strokovna organizacija do 100 društvnikov po enega in za vsakih nadaljnjih 100 se po enega delegata. Sicer pa se posameznim centralnim organizacijam prepisuje določitev števila delegatov, ki naj jih razdele po krajih kakor se jim zdi to potrebno.

Imena delegatov kakor tudi vse predloge za kongres je poslati na strokovno tajništvo v Ljubljani, Selenburgova ulica 6. II. najkasneje do 10. marca t. l.

Za zvezo delavskih društev:

J. Petejan, tajnik J. Mlinar, načelnik.

Dopisi.

Trbovlje. Podružnica »Svobode« priredi na pustni torek, dne 4. marca, ob 7. zvečer v dvorani gospe Forte burko »Trije ptički«. Sodeluje pevski odsek in delavski šramel. Po igri prosta zabava. Prosi se za obilno udeležbo. Maske dobrodošle! — Igra E. Kristana »Zvestoba« se ne ponavlja na pustno nedeljo, kakor je bilo določeno, marveč zaraditega izostane.

Kamnik. Marija Terezija je podarila kamniškim meščanom užitek izsekavanja gozdov v kamniški Bistrici. To dobroto uživajo danes kamniški »purgarji«, t. j. dotične hiše, ki so stale ob času imenovane cesarice. To izgleda sicer razumljivo, da uživajo ti ta ususfructus pravico do brezplačnih drv, hlodov i. dr. stvari. Če pa človek pomisli, so tudi ti gozdovi nekakšno veleposestvo in le v kvar kamniškim revnejšim slojem, ker so teh dobrot deležni le ljudje, ki niso tako potrebni in morajo biti že itak imetelji »purgarske« hiše. Seveda so tudi izjeme, ali le malo jih je, ki so res potrebni. Kakor smo videli med vojno, so »purgarji« prodajali taka drva veliko čez normalno ceno in igrali vlogo prekupčevalcev. Klaftra je stala 400 K! Družina rabi skoro več kot tri klaftre na leto! Kako naj ubogi delavec kupi potrebna drva? Kje naj si v teh časih prihrani, da plača »purgarju« 400 K za klaftro drv? Inti »prijetelji« delavstva dobijo ta drva skoro zastonj! Take je

prišlo, da so bila ravno v kamniškem okraju drva najdražja, ko bi morala biti najcenejša! — Nedavno se je razglasilo, da ima meščanska korporacija na prodaj nekaj sto butar, ali s poudarkom, da imajo prednost »purgarji«. Človek bi pričakoval, da bi imeli prednost delavci, oziroma revnejši sloji, ali v Kamniku imajo prednost hišni posestniki! Ali ni to škandal? Te je prav po avstrijsko! Ali ne bi kazalo malo proučiti in oddati drva potrebnim in revnim? Naj bi vsakdo toliko drv prejel iz Bistrice, kolikor jih sam potrebuje! To mora prenehati, da se prekupčuje in kupčuje s preostanki drv! Delavcem priporočam, da to premislijo in spoznali bodo one »prijetelje« in »organizatorje« — lastnih žepov!

Jesenice. Nekateri peteline klerikalnega kova neizrečno peče naša strokovna organizacija kovinarjev, katera je postala faktor, ki ga ni mogoče prezreti. Boli jih, da je prišla njihova krščansko socialna zveza popolnoma na kant, za katero se ne le na Savi, temveč po celim Slovenskem niti maček ne zmeni. Gospodje ala Rozman, Korošec in Markež ne morejo pojmiti, kako to, da delavstvo o meščanskem, klerikalnem in liberalnem lažisocializmu noče nič več slišati. Vsa odgovornost in zvižčnost je zaman. In ker to ne zaleže, porablja druge, pomočke, tudi take kakršnih se noben pošten človek ne poslužuje. Ako si na primer Rozman v pričo srbskih vojakov dovoljuje zmerjati organizirane delavce z izdajalci, ima s tem prozoren namen; naščuvati namreč hoče te vojake na naše sodruge. Všeč bi mu bilo, da bi prišlo do škandalov in pretepov. Gospoda Rozmana in njegovo maloštevilno kompanijo pa vprašamo, kdo je pred leti bil tisti, ki se je z vso strastjo sovražstva zavzemal za vojno proti Srbom? Čigavo časopisje je bilo tisto, ki je pred leti z vso strastjo sovražstva napadalo Srbe, in z vso vehemenco ščuvalo staro Avstrijo na vojno proti Srbom. Če imajo njegovi pajdaši vsaj nekoliko spomina, tedaj se bodo gotovo spomnili, da je to bila klerikalna stranka. Da ta stranka bi bila takrat Srbe in njihovo pravoslavje najraje na žlici vode vtopila, dočim smo se mi slovenski socialisti vojni proti Srbom upirali in protestirali. Ko je klerikalna stranka uvidela, da so Čehi stari Avstriji tla popolnoma izpodkopali in je polom neizogiben, so napravili političen sarto mortale, ki bi delal čast najboljšemu cirkuštemu akrobatu in so postali mahoma pirjatelji Srbov. Koliko hinavščina je torej v tem, če se danes kak klerikalec Srbom hlina. Gospod Rozman naj si zapomni, da je to, kar namerava lopovstvo, ki mu ga ni para! Danes vodi Slovenija boj, da se kolikor mogoče reši in k Jugoslaviji priklupi slovenski del Koroške. Na Savi pa, kjer so vposleni tudi slovenski delavci iz Koroške, klerikalni gospodje Rozman, Korošec in Markež hujskajo proti bratom iz Koroške, češ, »ven pomčite, te koroške lumpe«!! — To je početje, vredno čisto navadnih barab, drugače, gospodje nam bodo že oprostili, to imenovati ne moremo. In naj nam klerikalci očitajo terorizem kakor hočejo, takih podlosti noben pošten človek ne prenese. Tem manj pa bomo mi prenašali očitanja in obrekovanja, da smo izdajalci slovenske stvari.

Domači pregled.

Del. izobraževalno društvo »Svoboda« priredi v soboto, dne 1. marca t. l., ob pol 8. uri zvečer Bezručev večer v dvorani »Mestnega doma«. Predava gospod Fran Albrecht. Recitira g. J. Vehovc in ga. H. Jankovič. Vstopnina za nečlane: sedeži 1 K, stojišča 50 vtn. Član in dijaki vstopnine prosti.

Trbovlje. Vsi oni, ki so si iz knjižnice podružnice Unije slov. rudarjev izposodili kako knjigo, so naprošeni, da vrnejo knjige. Knjižnico je treba na novo urediti in je torej nujno potrebno, da se vse izposojene knjige vrnejo.

Državna posredovalnica za delo. V preteklem tednu (od 16. do 22. t. m.) je iskalo delo 247 moških in 88 ženskih delavskih moči. Delodajalci so iskali 140 moških in 59 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 179. Od 1. januarja do 22. februarja 1919 je iskalo delo 2235 delavskih moči, delodajalci so pa iskali 1545 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 418. Delo iščejo pisarniške moči (364), trgovski uslužbenci (181), tov. delavci, sluškinje, kovinarji, sluge, peki, mlinarji, mesarji, mizarji, tesarji, kolarji, zidarji, krojači, natakariče itd. V delo pa sprejme posredovalnica gozdne delavce (360), rudarje, sluškinje, cestne delavce, kolporterje, zidarje, tesarje, šivilje, delavce za tov. za čevlje in razne druge obrtnike.

Naši sodrugi v državnem vječu. V sredo dne 26. februarja 1919 je posebni vlak odpeljal iz Ljubljane slovenske člane provizoričnega državnega vječa v Belgrad, kjer bo zborovalo državno vječe v poslopiju srbske skupščine. Državne poslance so začasno imenoval politične stranke. Med njimi se nahajajo tudi naši sodrugi: Cobal M., Kopač J., Kristan A., Petejan J. in dr. Lončar. Prvič se dogaja, da gredo v državni zbor tudi poslanci slovenskega proletarijata. Želimo našim sodrugom mnogo uspeha v boju za pravice slovenskega delavca. Upajmo, da se bodo kmalu vršile volitve in da takrat število naših poslancev primerno povečamo.

Slovenske hranilnice in posojilnice bodo znižale obrestno mero na dva procenta.

Deželna vlada za Slovenijo je na predlog sodruga Ant. Kristana sklenila najeti deset milijonov kron posojila za gradbo stanovanjskih hiš. Začetek bi torej bil storjen. Nujno potrebno je, da se z zidavo začne čimprej. Želimo pa tudi, da se ne bo delalo hiše kar brez načrta. Mi smo v našem listu že povedali, kako si stavbo stanovanjskih hiš mislimo.

Nova vlada za Slovenijo. Definitivno je nova vlada za Slovenijo sestavljena tako-le: Dr. Janko Brejc, predsednik; dr. Gregor Žerjav, podpredsednik; gospodarstvo in socializacija posestev; G. Golja, notranje zadeve; dr. Vladimir Ravnihar, pravosodstvo; dr. Karel Verstovšek, nauk in bogočastje; sodrug Ant. Kristan, javna dela; sodrug Albin Prepeluh, socialna politika.

Tako ne gre gospodje! Pri mestni elektrarni in vodovodu je nekaj oseb, ki že delajo eden čez 20 let, drugi 9 let itd. pa ne pridejo do stalne namestitve. Pragmatika pa velevala sledeče: Nižji tehnični uslužbenec ima po 3letnem zadovoljivem službovanju pravico do stalne namestitve. Malo več sočutja do profesionistov, gospod župan, če že gospodje referenti ravnatelji ne vpoštevajo, da gre čas naprej in potrebujejo draginsko doklado tudi njegovi nižji uslužbenci, ker zadnja draginska doklada iz leta 1917 izključuje vse tiste, ki niso nastavljeni z dekreti. Ako že nekateri delajo 5 ali 10 let in še več pri magistratu, vsak želi stalno namestitev, ker se mu potem tudi vsaka 3 ali 4 leta zviša tudi plača in pokojnina za stara leta. Tudi za ženo in otroke je nekoliko oskrbljeno po smrti uslužbenca.

Služba 22 ur na dan. Pri mestnem vodovodu ljubljanskem opravljata dva monterja vsak drugi teden po 22 ur službe na dan skozi 7 dni, to je 154 ur na teden. Od celega tedna sta prosta samo po 14 ur in to le opoldan, ko gresta obedovat.

V javnih službah še opravljajo službo mladeniči 14- do 16letni, kljub temu da

pragmatika vелеva najmanj 18 let in ne več kot 40 let — kaj pojdetе invalidi živi v zemljo — vsaj imamo zdrave in mlade fantе, da letajo po uradih, ki niso invalidi.

Lumparija z živili na vseh koncih in krajih. Na meji Jugoslavije pri Špilju za Mariborom so zasačili nekaj špekulantov, ki so tihotapili živila v Nemško Avstrijo. Iz Ljubljane so poslali na Dunaj dva vagona sira, seveda na videz, v resnici pa je to bila mast in slanina. Celo na lokomotivah skušajo tihotapiti mast preko meja. — Tovarnarju Woschnagu v Šoštanju so zaplenili vagon živeža. Vagon je na videz vseboval usnje, v resnici pa je bil v njem živež, namenjen v Nemško Avstrijo. Delavci pri Woschnagu stradajo, to pa gospodina nič ne moti, da pošilja živež drugam. Ali se bo naša vlada kdaj ojunčila, da napravi sleparskemu oderuštву konec? Skrajni čas bi že bil! — Na Češkem so prikrivanje živil proglasili kot veleizdajstvo in z zasačenimi lopovi tudi kot s takimi postopajo. Pri nas bi bilo tudi to potrebno. Le po njih po falotih!

Liboje. Po dolgi, mučni proletarski bolezni je dne 6. februarja umrl naš zvesti tovariš Jurij Šuster. Pokojnik je bil vnet zagovornik delavskih pravic in neutrudljiv delavec v organizaciji. Čitanju delavskih listov, organizaciji in agitaciji je posvečal ves svoj prosti čas. Sodrugi Savinjske doline so v njem izgubili dobrega in zvestega prijatelja. Bodi nepozabnemu, blagemu tovarišu zemljica lahka!

Nov kanal. Med plovbenim delom rek Morave in Vardarja namerava vlada SHS napraviti zvezo od Dunava do Egejskega morja.

Svetovni pregled.

Lepe reči. Državno tajništvo za obrambo v Nemški Avstriji je na splošno željo objavilo naslednje: Ženske bivše cesarske hiše so med časom, ko so se njihovi možje med vojno nahajali pri vojakih, prejemale vzdrževalnino in stanovanjske prispevke po veljavnih predpisih za žene častnikov. Stanarine na dvoru sicer niso plačevale nobene, vendar je na primer nadvojvodinja Cita dobivala mesečne vzdrževalnine in četrtletne stanarinske doklade K 15.505,56, žena nadvojvode Jožefa Avgusta K 73.943, žena nadvojvode Friderika Izabela K 30.887, in tako gre lepo po dolgi vrsti naprej. Dohodki in pa pri vatno imetje teh ljudi je bilo ogromno, delo teh raznih nadvojvod pri vojakih je bilo podobno žegnju sv. Blaža, a vendar teh žensk, ki niso drugega delale kakor leno bo pasle, ni bilo nič sram vleči velikanske podpore iz sredstev države, ki je v dolgovi takorekoč utočila. Poleg tega je ta čedna družba po raznih vojaških skladiščih oblek, perila in živil v pravem pomenu besede ropala kakor lačne hišene. Navadni vojak je v strelskih jarkih prežebal in stradal, njegova družina dama pa je povprečno dobivala reci in piši 540 kron podpore na leto.

Državni dolgovi bivše habsburške monarhije. Do 31. oktobra 1918 so dolgovi propadle države znašali, in sicer: Predvojni dolgovi Avstrije so znašali 11 milijard in 495 milijonov, vojni dolg 68 milijard in 480 milijonov, druge plačilne obveznosti 3 milijarde in 180 milijonov, skupaj 83 milijard in 155 milijonov kron. Predvojni dolgovi druge državne polovice — Ogrske, 7 milijard in 980 milijonov, vojni dolgovi 33 milijard in 91 milijonov, druge obveznosti 1 milijarda in 820 milijonov, skupaj 42 milijard in 891 milijonov kron. Skupni dolgovi, v katere je monarhija zabredla, znašajo potemtakem 126 milijard in 46 milijonov kron.

Ženske — državni poslanci. Pri zadnjih volitvah v narodni svet — državni zbor — Nemške Avstrije so bile izvoljene tudi ženske za poslance. Izvoljenih je 5 socialistin in 1 klerikalka.

V Nemčiji, posebno na Bavarskem, še vedno vre. V Monakovem so monarhisti uprizorili napad na socialistične poslance. Nekateri so bili ranjeni, Eisner in Auer pa sta ubita. Proletariat je izklical diktaturo.

V Parizu je bil na ministrskega predsednika Clemenceauja izvršen atentat. Bil pa je le ranjen.

V Italiji je položaj zelo opasen. Nemiri so na dnevnem redu in morda ni daleč čas, ko bo v tej deželi izbruhnila revolucija.

Obvestila.

Vsem strokovnim organizacijam naznanjamo, da se odslej nahaja strokovno tajništvo poleg društvenih prostorov ljubljanskih strokovnih organizacij. Novi naslov je torej: Ljubljana, Šelenburgova ulica šte. 6, II. nadstropje. Vse dopise, tičoč se strokovnega tajništva, je pošiljati edino le na navedeni naslov. Ravnotako se je premestilo uredništvo in upravnništvo lista »Delavec«. Odslej je vse pošiljati, tičoč se lista, pošiljati na naslov: Uredništvo in upravnništvo lista »Delavec«, Ljubljana, Šelenburgova ulica šte. 6, II. nadstropje.

Kovinarjem. Nekaterе podružnice Osrednjega društva kovinarjev zaostajajo z mesečnimi obračuni. Opozarjamo funkcionarje vseh podružnic navedenega društva, da jih morajo z ozirom na tozadevne računske sklepe poslati centrali v Ljubljani za vsak mesec najkasneje do 15. sledečega meseca. Redno pošiljanje obračunov je v interesu rednega poslovanja neizogibno potrebno. Funkcionarji naj se točno ravnajo po tozadevnih sklenjenih določilih, ker bi drugače kazalo posamezne podružnice opozarjati imenoma na njihovo dolžnost. Kar velja za Osrednje društvo kovinarjev, velja za vse ostale organizacije.

Nekaterе podružnice naših strokovnih organizacij so pri listu »Delavec« na dolgu. Prosimo funkcionarje dotičnih podružnic naj vpslane račune za list kolikor mogoče hitro in redno poravnajo.

Uradne ure v strokovnem tajništvu so od 9. do 12. dopoldne in od 2. do 6. popoldne.

Trbovlje. S. F. R. Prvo, dolgo, priobčimo pod sporočenimi pogoji prihodnjič. Drugo, kratko, smo izročili »Napreju«.

Črna. F. P. Vaš dopis, ki smo ga sprejeli šele 18. svečana, smo poslali Uniji rudarjev v Zagorju.

Črna. Kaj je s podporami družin onih mož, ki se še niso vrnili, najdete v današnji številki.

Velenje. F. V. Vaše pismo, tičoč se občinske uprave, smo izročili političnemu tajništvu stranke.

Kočevje. Vsi dopisi, ki naj se jih priobči v listu, morajo biti podpisani po kakem funkcionarju ali zaupniku. Drugače jih ne moremo objavljati.

Leše. F. H. Pritožbo na pošto smo napravili.

Mežica. F. P. Pisalni papir, zavitke in drugo prejmete po povzetju od firme Bonach. Blazinice in barvo Vam po našem naročilu pošlje firma A. Černe. Glede tiskovnih smo pisali Uniji v Zagorje.

Zabukovca. I. T. Naročene stvari dobite v kratkem po pošti.

Družmirje pri Šoštanju. J. D. Kalendarji so že davno razprodani. Ustreči torej žal ne moremo.

Prosveta.

»Svoboda«. Nedavno tega je izšla prva številka lista pod imenom »Svoboda«, ki ga je začela izdajati naša prosvetna organizacija Svoboda. Oblika listu je prav primerna za vezavo. Vsebina prve številke je: 1. »Svoboda«. — 2. Fran Albrecht: Srečanje. — 3. Vladimir Levstik: V ostrogu. (Pesem.) — 4. Daudet-Jurkovič: Zadnja ura v šoli. — 5. Materino mleko in ma-

terino srce se nikdar ne moreta nadomestiti. — 6. Igo Gruden: Slika od Adrije. (Pesem.) — 7. Fran Erjavec: Naša izobraževalna organizacija. — 8. Franič: Naša pesem. — 9. M. Košir: Na pot. — 10. Pregled. — 11. Društveni vestnik »Svoboda«. — 12. Listnica uredništva. List, kakor je »Svoboda«, nam je manjkal. Vzel je izpopolnjena. Vsem našim tovarišem in tovarišicam »Svoboda« na toplje priporočamo. Uredništvo, ki je v dobrih rokah, nam obeta s »Svobodo« razvedrilo in pouk. Oboje je našemu delavcu zelo potrebno. Naročajte! (Glej oglas!)

Dr. Bogdan Derč je napisal prav važno knjigo o dojenčkih, njih negovanju in prehrani. Knjiga se dobi v Ljubljani pri »Tiskovni zadrugi«, Sodna ulica 6. Stane 3 krone, po pošti 3.30 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo, da je v soboto 9. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki imajo prispevek plačan samo do 2 tedna, se opozarjajo, da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 2. prispevek t. l. že poravnal. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

MIŠI, podgane, stenice, ščurki in ves mrčes mora poginiti, ako porablja te moja najbolja, izkušena in povsod hvaljena sredstva. Za podgane, miši in poljske miši K 5; za ščurke K 5.—, Osobito jaka tinktura za stenice K 5; uničevalec moljev K 2; prašek proti mrčesom K 2.— in K 4.—, tinktura proti ušem pri ljudeh K 3.—, mazilo za uši pri živini K 2.—; prašek za uši v obleki in perilu K 2.—; tinktura za bolhe pri vseh K 1.50; prašek proti pernim ušem K 2.—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 8.

Pošilja po povzetju

Zavod za eksport

M. JUNKER, Zagreb 6.,
Petrinjska ulica št. 3. III.

Sodrugi!

Naročite si socialistično revijo

„DEMOKRACIJA“!

Prva številka II. letnika izide meseca marca. Celoletna naročnina K 20.—.

Upravnništvo je v

Ljubljani poštni predal 91.

Dobiti je tudi številke prvega letnika. Opozarjamo posebno na »Tržaško«, »Jugoslavansko« in »Cankarjevo številko« s Cankarjevo sliko.

Razun tega so v zalogi:

Peter Bezruč: Šlezke pesmi. K 7.— To so pesmi silnega češkega pesnika, ki opeva bedo in trpljenje delavstva; s poštnino K 7.40.

Demokratizem in ženstvo 60 v. s poštnino K 1.—.

Pogled v novi svet 60 v. s poštnino K 1.—.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4. prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ord. nira		Stanovanje
	dopol.	popel.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/11 — 1/12		Turjaški trg št. 4. v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/10 — 1/11	2—3	Turjaški trg št. 4. franciškanska ul. 2.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	1/11 — 1/12	1—2	Šiščarjeva ul. 12. Turjaški trg št. 4.
Dr. Alojz Kraljher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico): brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnika, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščenina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Čevlji tovarne = Peter Kozina & Ko.

iz najfinejšega ševro- boka- in lak-usnja z usnatimi podplati se dobe po dnevni cenah.

== Trpežni zimski ==
iz fine teletine z gumijastimi podplati po K 85.— za moške, K 73.— za ženske.

V zalogi Ljubljana na Bregu.

Širite list „Delavec“.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.

registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila - za shode in veselice.

LETNE ZAKLJUČKE

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur - šar itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Dunajska c. 17.

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa. Ceniki se dobe zastoj in franko.

Spomni se podpornega sklada!

NAJVEČJA SLOVENSKA HRANILNICA!

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela koncem leta 1918 vlog . . . K 80,000.000.—
rezervnega zaklada K 2,500.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima vpeljane lične

.. domače hranilnike. ..

Hranilnica je pupilarno varna.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske proti 5 1/4 % obrestim in proti najmanj 1% ozir. 3/4 % odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Družinski list,
„Svoboda“ je izšla.

SVOBODA

Izhaja 15. vsakega meseca.
Stane letno 12 K,
- polletno 6 K.

Najljubšeje Vas vabimo na naročbo družinskega lista „Svoboda“, ki izhaja 15. vsakega meseca. „Svoboda“ prinaša v preprosti, a umetniški obliki povesti, pesmi, članke in lažje znanstvene razprave, posebno o zdravstvu, in na ta način v vsakem oziru zadošča potrebam družin. Uredništvu se je posrečilo pridobiti dobre in ugledne slovenske pisatelje, pesnike in znanstvenike, obenem pa prinaša tudi manjše, a dovršene prevode iz tujih slovstev: prav posebno bo uredništvo gojilo ono panogo slovstva, ki umetniško ali znanstveno posega v socialna vprašanja in bo list tako povsem odgovarjal duhu časa. — „Svoboda“ izhaja za enkrat v skromnejšem obsegu, ki pa se poveča takoj, čim se odzove dovolj število naročnikov. Ko se razmere ublažijo, bomo prinašali v „Svobodi“ tudi umetniške priloge, zlasti domačih slikarjev, ki naj se denejo v okvir in bodo mesto tujega, dostikrat ničvrednega blaga v umetniški okrasek slehernega preprostega doma.

Starši, naročajte „Svobodo“, čitajte jo, širite med svojimi znanci! Dajte jo v roko zlasti svojim doraščajočim hčeram in sinovom, ki so najbolj željni in potrebni dobrega, lepega in poučnega čtiva!

„Svoboda“, stane celoletno K 12.—, polletno K 6.—, posamezna številka K 1-20, člani Izobr. delav. društva „Svoboda“ prejmejo list zastoj.) Naročnino je pošiljati na Upravištvu družinskega lista „Svoboda“, Ljubljana, Selenburgova ulica 6. II.

Uredništvo in upravništvo „Svobode“.

Sprejema se tudi inse-
rate. Cene po dogovoru.

*) Kdor želi pristopiti k delav. Izobr. društvu „Svoboda“, naj se javi tajništvu, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II. Vstopnina znaša 50 vinarjev, članarina mesečno K 1.—

Naročajte, čitajte, širite naš
družinski list „SVOBODA“.